

Beeld bij de Preek:

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

‘Waarom huil je?’ Het zijn de eerste woorden van de Opgestane, woorden van Jezus aan Maria. Waarom huilt een mens? Soms niet eens zichtbaar, maar stilletjes in je hart. Het overkomt ons soms. Dat stil verdriet zich opdringt: om het gemis dat we ervaren, het verlies dat we met ons meedragen, om de moeilijke, haast onmogelijke weg die we moesten bewandelen. Vandaag vieren we het feest van de Opstanding. Juist vandaag, dringende de troostende woorden van Jezus zich nog sterker aan ons op.

‘Vroeg in de morgen op de eerste dag van de week, toen het nog donker was, kwam Maria bij het graf’ (Joh 20:1). Maria was erbij geweest. Samen met Maria – de moeder van Jezus, Maria de vrouw van Klopas en de geliefde leerling had ze onder het kruis gestaan. Ze heeft de laatste woorden van de gekruisigde gehoord. ‘Het is volbracht’ had Hij uitgeroepen, vlak voordat hij zijn laatste adem uitblies. ‘Op de eerste dag van de week’ (Joh 20:1). Met die woorden begint het opstandingsverhaal. Johannes benadrukt de ‘eerste dag’. Woorden die doen denken aan het Scheppingsverhaal. Die eerste dag toen alles begon. Die eerste dag waarop God de duisternis scheidde en zei dat er licht moest zijn. Licht waarmee het leven begon.

Op die eerste dag is het leven opnieuw opgestaan. Het is vroeg in de morgen, want Johannes schrijft dat het nog donker is. Nog voor de eerste zonnestrallen zich aandienen, gaat Maria naar het graf. Haar hart is zwaar van leegte en van verdriet. Jezus was het licht van haar leven. Zijn woorden brachten haar vrede en rust. In zijn woorden heeft zij God zelf herkend. Tot het einde toe was ze met hem meegegaan. En nu Hij er niet meer is, is er nog één verlangen. Dicht bij hem zijn. Zijn lichaam dat rust in de aarde.

Haar schrik moet groot zijn geweest. Haar ogen vallen op een gapend gat. De steen is weggerold. Het is een open graf. Wat gesloten was door de dood, is weer opengegaan. Maar dat beseft Maria nog niet. In de NBV staat dat ze snel terugliep naar Petrus en de geliefde leerling. Maar in de Griekse tekst staat er dat ze rende (*trexoo*). En dan rennen ook Petrus en de andere leerling. Om het hardst rennen ze. Ook zij zien dat open graf, en de opgevouwen doeken. Heel even krijgen ze een glimpje te zien dat het leven opnieuw tot bloei is gekomen in de olijfgaard.

De geliefde leerling, die in het Johannesevangelie ook de leerling wordt genoemd van wie Jezus veel hield, begrijpt gelijk dat de dag van de opstandig is aangebroken. 'Hij zag het en geloofde', schrijft Johannes in vers 8. Voor de andere leerlingen die er nu ook bij blijken te zijn, is het nog niet zover. Zij hebben een persoonlijke ontmoeting nodig om te geloven. Ze keren terug naar huis, niet wetende wat zij gezien hebben.

Maria is dan nog altijd bij het graf. Haar verdriet is groot. Tot twee keer toe vertelt Johannes dat ze huilde, en dat ze zich vooroverbuigt, haar hoofd neigend naar de aarde (Joh 20:11). Door haar tranen heen, ziet ze de twee engelen niet die daar zitten. Het graf dat geen graf meer is, maar een zitbank voor twee engelen.

Maar dan wordt er voor het eerst in het verhaal iets tegen haar gezegd. Een vriendelijk en troostend woord. 'Waarom huil je'? Zo kunnen engelen je nabij zijn, als boden van de nieuwe morgen, als mensen die niet om het verdriet heen lopen, maar vragen waar je verdriet vandaan komt.

En toch heeft die vraag haar aan het denken gezet. Want in vers 14 schrijft Johannes voor het eerst dat Maria zich omdraaide. Je omkeren. Omkeren is een Bijbels woord. Omkeren gaat over het inslaan van nieuwe wegen. Over het zien met andere ogen. In die beweging, in de omkering van Maria, geschiedt het opstandingsgeloof.

Maria ziet een tuinman staan, maar beseft nog niet dat het Jezus is. In omfloerst verdriet, zien we soms de kern van de dingen. Maria denkt dat Jezus de tuinman is. Ze heeft dat niet eens zo verkeerd gezien. Jezus die met beelden van groei en bloei over zichzelf gesproken had. Dat Hij als een graankorrel is, die in de aarde moet sterven, om veel vrucht te dragen. Dat Hij de ware wijnstok is. Steeds had Hij zijn leerlingen in het hart geprent: wordt vruchtbaar en kom tot bloei, door in mijn liefde te blijven.

In die tuin van Jozef van Arimatea kijken Jezus en Maria elkaar aan. Opnieuw is er een troostend woord. 'Waarom huil je? Wie zoek je'? De tuinman herhaalt de vraag van de engelen. En dan zegt Maria: 'Kurië', 'Heer', 'als u hem hebt weggehaald, vertel me dan waar u hem hebt neergelegd, dan kan ik hem meenemen' (Joh 20:15). Dat zinnetje zegt alles over het verdriet van Maria. Ze wil hem meenemen, hem voor altijd vasthouden.

Niet willen loslaten. De ander willen vasthouden. Wie iemand verloren heeft herkent dat gevoel als geen ander. Je kunt het nog niet aan om de ander los te laten. Nog één keer bij hem of haar willen zijn, die hunkering naar nog één woord, één aanraking. Het zijn niet allen je gedachten, de pijn is ook lichamelijk. Je hele lijf doet er zeer van.

Maria spreekt de tuinman aan met het woordje 'Kurië'. 'Here, zo gij Hem weggedragen hebt' – vertaalt de Statenvertaling terecht. Het is een belangrijk detail. Maria noemt die tuinman, *Kyrie*, Heer, alsof er in dat eerste schemerlicht, in de

schittering van die eerste zonnestralen, ook in Maria al een besef van opstanding, van nieuw leven doorbreekt. Maria en Jezus staan daar in die tuin. Jezus noemt haar bij haar naam. 'Maria', klinkt het. En dat is precies wat Maria nodig heeft. Voor de tweede keer keert ze zich om. Nu niet meer twijfelend, maar in een flits ziet ze het. Haar 'Raboenni' leeft. Alles heeft zich omgekeerd. De dood is niet meer. Het leven is weer terug. Er is weer vreugde, blijdschap.

Nu pas ziet ze het. De tuinman is de Opgestane, de Heer zelf. Heer, had ze gezegd. En dat is Hij ook. Haar Rabboeni leeft. Het licht dat naar de wereld kwam is opgestaan. Herrezen uit de dood, precies zoals Hij gezegd had. En daarbij gaat het niet om de ervaring dat onze geliefde doden doorleven in herinneringen. Nee Hij is werkelijk daar – in levenden lijve. Maria wil Hem aanraken, Hem vasthouden en zich voor altijd bij haar houden. Maar dan zegt Jezus: 'houdt mij niet vast'. In de Griekse tekst staat het woordje *'haptou'*. Het betekent 'raak me niet aan' of 'houd me niet vast'. We zijn zo vaak geneigd om Jezus op te willen sluiten in het beeld dat wij van Hem hebben, met het gevaar dat dat beeld de enige waarheid wordt. Maar zo houden we Hem vast.

'Ga naar mijn broeders en zusters en zeg tegen hen dat ik opstijg naar mijn Vader, die ook jullie Vader is, naar mijn God, die ook jullie God is' (Joh 20:17). Met deze woorden stuurt Jezus haar opnieuw het leven in. Wat Maria daar meemaakt, in die tuin, met de opgestane HEER, mag zij niet vasthouden, niet houden voor zichzelf. Ze werd bij haar naam geroepen, om Paasmens te zijn. Om te getuigen dat het leven opnieuw is doorgebroken. Eens en voorgoed in Hem. De Levende. In één van zijn Paasgedichten zegt Jaap Zijlstra het zo:

*En nu, mijn God, mag ik mijn ogen
in deze dodentuyn stilaan geloven,
Jezus, hij heeft zijn doodskleed afgelegd,
hij heeft luidop mijn naam gezegd,
wie blies mijn afgestorven Heer de adem in,
als Adam ooit, ons aller oerbegin?*

*Hier gaat mijn smart en twijfel ten onder,
Rabboeni, zeg ik, en aanbid het wonder.*

Maria huilt niet meer, nu zij zich heeft omgekeerd en de Heer heeft gezien. Ze wordt in beweging gezet. Zo snel als haar benen haar dragen kunnen, snelt ze zich naar de leerlingen om hen het goede nieuws te vertellen. Op die eerste dag, die nieuwe dag, werd zij op weg gezet. Het is voor haar een nieuw begin. Nu mag zij het woord doorgeven. Nog voor de apostelen tot geloof komen en zij het werk oppakken dat Jezus hen heeft voorgedaan, was er een vrouw die van Hem getuigde. Dat Hij leeft, dat Hij is opgestaan. Mag het ook aan ons gegeven om met Maria op te staan en Paasmensen te zijn. Mensen die leven in Zijn licht.

Alles is weer als nieuw, een nieuwe dag is aangebroken.
De bloemen kiemen uit het graf, want de Heer is waarlijk opgestaan.
Halleluja!